SODBA SODIŠČA (peti senat)

z dne 26. maja 2005*

V zadevi C-249/04,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 234 ES, naslovljen na Sodišče z odločbo Cour du travail de Liège, section de Neufchâteau (Belgija), z dne 9. junija 2004, ki je prispela na Sodišče 11. junija 2004, v postopku

José Allard

proti

Institut national d'assurances sociales pour travailleurs indépendants (INASTI),

SODIŠČE (peti senat),

v sestavi R. Silva de Lapuerta, predsednica senata, P. Kūris in J. Klučka (poročevalec), sodnika,

* Jezik postopka: francoščina.

generalni pravobranilec: F. G. Jacobs,
sodni tajnik: R. Grass,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

— za Institut national d'assurances sociales pour les travailleurs indépendants (INASTI) L. Paeme, administrateur général,

— za belgijsko vlado E. Dominkovits, zastopnica,

— za italijansko vlado I. M. Braguglia, zastopnik, skupaj s P. Gentilijem, avvocato dello Stato,

— za Komisijo Evropskih skupnosti D. Martin, zastopnik,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago členov 13 in naslednjih Uredbe Sveta (EGS) št. 1408/71 z dne 14. junija 1971 o uporabi sistemov socialne varnosti za zaposlene osebe in njihove družinske člane, ki se gibljejo v Skupnosti, kot je bila spremenjena in dopolnjena z Uredbo Sveta (EGS) št. 2001/83 z dne 2. junija 1983 (UL L 230, str. 6, v nadaljevanju: Uredba št. 1408/71), ter členov 48 in 52 Pogodbe ES (po spremembi postala člena 39 ES in 43 ES).

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora pred Cour de travail de Liège, section de Neufchâteau, med J. Allardom in Institut national d'assurances pour travailleurs indépendants (v nadaljevanju: Inasti) v zvezi s plačilom in načinom izračuna „prispevka za uravnavanje", dolgovanega za leto 1985 na podlagi kraljevega odloka št. 289 z dne 31. marca 1984 (*Moniteur belge* z dne 7. aprila 1984, str. 4370, v nadaljevanju: kraljevi odlok).

Pravni okvir

Skupnostna ureditev

3 Člen 13(1) Uredbe št. 1408/71 določa:

„Ob upoštevanju člena 14c, za osebe, za katere se uporablja ta uredba, velja zakonodaja ene same države članice. [...]"

4 Člen 14a(2) te uredbe natančneje opredeljuje:

„za osebo, ki navadno opravlja dejavnost kot samozaposlena oseba na ozemlju dveh ali več držav članic, velja zakonodaja države članice, na ozemlju katere stalno prebiva, če svoje dejavnosti delno opravlja na ozemlju te države članice. [...]“

5 Člen 14d(1) te uredbe določa:

„Za uporabo predpisov, določenih v skladu s [to določbo], se osebo iz [...] člena 14a(2), (3) in (4) [...] obravnava tako, kot da bi svojo oziroma svoje poklicne dejavnosti v celoti opravljala na ozemlju zadevne države članice.“

Nacionalna ureditev

6 Člen 1 belgijskega zakona z dne 6. julija 1983 (*Moniteur belge* z dne 8. julija 1983, str. 8939), ki daje kralju določena posebna pooblastila, tega pooblašča, da sprejme vse ustrezne ukrepe za zagotovitev finančnega ravnovesja vseh sistemov socialne varnosti zaposlenih in samozaposlenih oseb.

7 Na podlagi te določbe kraljevi odlok, ki določa nekatere začasne ukrepe za uravnavanje dohodkov samozaposlenih oseb, da bi se zmanjšala javna bremena in da

bi se finančno uravnovesil socialni položaj samozaposlenih oseb, uvaja „prispevek za uravnavanje", ki je dodatna poklicna dajatev, naložena tistim osebam, katerih dohodki iz dejavnosti so bili v letih 1984, 1985 in 1986 višji od dohodkov v letu 1983.

8 Na podlagi člena 7 kraljevega odloka je bil Inasti pooblaščen za obračun in izterjavo tega prispevka.

9 Poleg tega člen 11 loi de redressement (zakon o izravnavi) z dne 22. januarja 1985 (*Moniteur belge* z dne 24. januarja 1985, str. 699), ki vsebuje socialne določbe, predvideva, da se prihodki iz prispevkov, obračunanih na podlagi kraljevega odloka, vplačajo v sistem pokojninskega zavarovanja in sistem zavarovanja za preživetje samozaposlenih oseb.

Spor o glavni stvari in vprašanji za predhodno odločanje

10 J. Allard je belgijski državljan, ki stalno prebiva v Belgiji in kot samozaposlena oseba opravlja dejavnosti v Belgiji in Franciji. Inasti je od njega zahteval plačilo prispevka za uravnavanje za leti 1984 in 1985.

11 Ker je J. Allard zavrnil plačilo tega prispevka, je Inasti zadevo predložil Tribunal du travail d'Arlon, ki je 5. decembra 2000 J. Allardu naložil plačilo tega prispevka.

12 J. Allard se je nato pritožil na predložitveno sodišče. Po njegovem mnenju naj bi Inasti pri izračunu zneska prispevka za leto 1985 nepravilno upošteval njegove dohodke v Franciji. Zato je J. Allard zahteval znižanje tega zneska.

13 V teh okoliščinah je Cour de travail de Liège, section de Neufchâteau prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašanji:

„1. Ali členi 13 in naslednji Uredbe Sveta (EGS) št. 1408/71 [...] pomenijo oviro za to, da se prispevek – kot je prispevek za uravnavanje, dolgovan na podlagi [...] [kraljevega odloka] – določi tako, da se v dohodke iz dejavnosti samozaposlene osebe vključijo dohodki, ki jih ta pridobi z opravljanjem poklicne dejavnosti na ozemlju druge države članice, kot je država obdavčitve, čeprav samozaposlena oseba na podlagi plačila tega prispevka ni upravičena do nobene socialne ali druge storitve v breme tiste države?

2. Ali Rimska pogodba z dne 25. marca 1957 o ustanovitvi Evropske skupnosti, zlasti njena člena 39 in 43 (prej člena 48 in 52), ne nasprotuje temu, da se prispevek, izračunan na tej podlagi, naloži samozaposlenim osebam, ki izvršujejo svojo pravico do prostega gibanja?“

Prvo vprašanje

14 Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali členi 13 in naslednji Uredbe št. 1408/71 nasprotujejo temu, da se v državi članici prispevek, kot je „prispevek za uravnavanje", obračuna na vse dohodke samozaposlene osebe, ki stalno prebiva na ozemlju te države, vendar poklicno dejavnost kot samozaposlena oseba opravlja hkrati na ozemlju države, kjer stalno prebiva, in na ozemlju druge države članice.

15 Iz vsebine predložitvene odločbe in iz opredelitve prvega vprašanja izhaja, da predložitveno sodišče dvomi o tem, ali Uredba št. 1408/71 velja za prispevek, katerega plačilo, v zameno, ne daje nobene pravice do socialne ali druge storitve. Dejansko ocenjuje, da je prispevek za uravnavanje bolj podoben „vrsti kriznega davka" kot socialnemu prispevku, ki spada v področje stvarne veljavnosti Uredbe št. 1408/71, kot jo opredeljuje njen člen 4.

16 Najprej je treba opozoriti, da je Sodišče že presodilo, da je za uporabo Uredbe št. 1408/71 odločujoče to, ali bo dajatev izrecno namenjena za financiranje sistema socialne varnosti države članice. Zato ni pomembno, ali obstaja povračilo v smislu storitev (sodbi z dne 15. februarja 2000 v zadevi Komisija proti Franciji, C-34/98, Recueil, str. I-995, točka 40, in v zadevi Komisija proti Franciji, C-169/98, Recueil, str. I-1049, točka 38).

17 V tem primeru torej ni sporno, da se prihodki iz prispevka za uravnavanje vplačajo v sistem pokojninskega zavarovanja in zavarovanja za preživetje samozaposlenih oseb.

18 Iz tega sledi, da se Uredba št. 1408/71 uporablja za prispevek, kot je prispevek za uravnavanje.

19 Kot je Sodišče že presodilo, iz besedila člena 13(1) Uredbe št. 1408/71 izhaja, da ob upoštevanju njenega člena 14c za samozaposleno osebo, za katero se uporablja ta uredba, velja le zakonodaja ene same države članice. Prav tako iz besedila člena 14a, točka 2, jasno izhaja, da za osebo, kadar ta navadno opravlja dejavnost kot samozaposlena oseba na ozemlju dveh ali več držav članic, velja zakonodaja države članice, na ozemlju katere stalno prebiva, če dejavnost delno opravlja na ozemlju te države članice (glej sklep z dne 20. oktobra 2000 v zadevi Vogler, C-242/99, Recueil, str. I-9083, točka 19).

20 Iz tega izhaja, da v obravnavanem primeru po Uredbi št. 1408/71 za J. Allarda velja izključno sistem socialne varnosti po belgijski zakonodaji (glej po analogiji zgoraj navedeni sklep Vogler, točka 20).

21 Poleg tega člen 14d(1) Uredbe št. 1408/71 določa, da se osebo, določeno v členu 14a, točka 2, te uredbe, obravnava tako, kot da bi svojo poklicno dejavnost oziroma dejavnosti v celoti opravljala na ozemlju zadevne države članice (glej po analogiji sodbo z dne 24. marca 1994 v zadevi Van Poucke, C-71/93, Recueil, str. I-1101, točka 24).

22 Posledično mora za osebo, ki je v položaju, opisanem v predložitveni odločbi, in hkrati opravlja dejavnosti kot samozaposlena oseba v Belgiji in Franciji, glede te zadnje dejavnosti veljati ustrezna belgijska zakonodaja pod istimi pogoji, kot če bi to dejavnost opravljala kot samozaposlena oseba v Belgiji (glej po analogiji zgoraj navedeno sodbo Van Poucke, točka 25).

23 Iz navedenega sledi, da je pri izračunu socialnega prispevka, kot je prispevek za uravnavanje, ki ga J. Allard dolguje v Belgiji, treba upoštevati dohodke, prejete v Franciji.

24 Tako je na prvo vprašanje treba odgovoriti, da se po členu 13 in naslednjih Uredbe št. 1408/71 zahteva, da se prispevek, kot je prispevek za uravnavanje, določi tako, da se v dohodke iz poklicne dejavnosti vključijo dohodki, ki jih je samozaposlena oseba pridobila na ozemlju druge države članice, kot je država, katere socialna zakonodaja se uporablja, čeprav ta na podlagi plačila tega prispevka ni upravičena do nobene socialne ali druge storitve v breme tiste države.

Drugo vprašanje

25 Z drugim vprašanjem predložitveno sodišče sprašuje Sodišče, ali člena 48 in 52 Pogodbe nasprotujeta temu, da se socialni prispevek, kot je prispevek za uravnavanje, naloži samozaposlenim osebam, ki izvršujejo svojo pravico do prostega gibanja.

26 Na začetku je treba navesti, da se člen 48 Pogodbe, ki velja za zaposlene osebe, v tem primeru ne uporablja, ker je J. Allard samozaposlena oseba. Zato mora Sodišče odločiti le o delu vprašanja, ki se nanaša na člen 52 Pogodbe.

27 Iz odgovora na prvo vprašanje izhaja, da se na podlagi upoštevnih določb Uredbe št. 1408/71 zahteva, da se pri izračunu prispevka za uravnavanje, ki ga dolgujejo samozaposlene osebe, ki so v položaju J. Allarda, upoštevajo dohodki, prejeti v drugi državi članici.

28 Najprej je treba opozoriti, da je Sodišče že presodilo, prvič, da je na področju socialne varnosti namen načela enotnosti uporabljive zakonodaje izogniti se zapletom, ki bi lahko nastali zaradi hkratne uporabe več nacionalnih zakonodaj, in, drugič, da vezanost delavca na zakonodajo države, kjer ima stalno prebivališče, ob opravljanju ene ali več dejavnosti kot samozaposlena oseba na ozemlju dveh ali več držav članic nikakor ni nerazumna (glej zgoraj navedeni sklep Vogler, točki 26 in 27).

29 Dalje je treba poudariti, da so po določbah člena 52 Pogodbe prepovedane omejitve glede pravice do ustanavljanja za državljane ene države članice na ozemlju druge države članice in da pravica do ustanavljanja obsega pravico začeti in opravljati dejavnost kot samozaposlena oseba pod pogoji, ki jih za svoje državljane določa zakonodaja države, v kateri se taka ustanovitev izvede.

30 Nazadnje so v skladu z ustaljeno sodno prakso kot omejitve glede pravice do ustanavljanja s Pogodbo načeloma prepovedani le tisti nacionalni ukrepi, ki lahko ovirajo ali zmanjšajo privlačnost izvrševanja temeljnih pravic, ki so zagotovljene s Pogodbo (v tem smislu glej sodbi z dne 31. marca 1993 v zadevi Kraus, C-19/92, Recueil, str. I-1663, točka 32, in z dne 30. novembra 1995 v zadevi Gebhard, C-55/94, Recueil, str. I-4165, točka 37).

31 Vendar ni sporno, da Uredba št. 1408/71 s tem, da za samozaposlene osebe, ki opravljajo poklicno dejavnost v več državah članicah, določi veljavnost ene socialne zakonodaje za vse njihove dohodke, zasleduje splošni cilj, da se v Skupnosti zagotovi prosto gibanje zaposlenih in samozaposlenih oseb in pri tem upoštevajo posebnosti posameznih nacionalnih zakonodaj, kar najbolje zagotovi enakost obravnavanja vseh oseb, zaposlenih na ozemlju države članice, in ne škoduje delavcem, ki izvršujejo svojo pravico do prostega gibanja (v tem smislu glej sodbo z dne 8. marca 2001 v zadevi Komisija proti Nemčiji, C-68/99, Recueil, str. I-1865, točki 22 in 23).

32 Iz tega sledi, da uporaba člena 13 in naslednjih Uredbe št. 1408/71 v obravnavanem primeru ne more ovirati ali zmanjšati privlačnosti izvrševanja temeljnih pravic, ki jih zagotavlja Pogodba, temveč, nasprotno, olajšuje njihovo izvrševanje.

33 Nacionalni izvedbeni ukrepi za te določbe s tem, da pri izračunu prispevka za uravnavanje, ki ga dolgujejo samozaposlene osebe v položaju J. Allarda, upoštevajo dohodke, prejete v drugi državi članici, zato niso omejitev pravice do ustanavljanja.

34 Zato je treba predložitvenemu sodišču odgovoriti, da člen 52 Pogodbe ne nasprotuje temu, da se prispevek, kot je prispevek za uravnavanje, ki se dolguje v državi članici stalnega prebivališča in pri izračunu katerega se upoštevajo dohodki, prejeti v drugi državi članici, naloži samozaposlenim osebam, ki opravljajo poklicne dejavnosti v teh dveh državah članicah.

Stroški

35 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (peti senat) razsodilo:

1. **Člen 13 in naslednji Uredbe Sveta (EGS) št. 1408/71 z dne 14. junija 1971 o uporabi sistemov socialne varnosti za zaposlene osebe in njihove družinske člane, ki se gibljejo v Skupnosti, kot je bila spremenjena in dopolnjena z Uredbo Sveta (EGS) št. 2001/83 z dne 2. junija 1983, ki zahtevajo, da se prispevek – kot je prispevek za uravnavanje, ki se dolguje na podlagi kraljevega odloka št. 289 z dne 31. marca 1984 – določi tako, da se v dohodke iz poklicne dejavnosti samozaposlene osebe vključijo dohodki, ki jih ta pridobi na ozemlju druge države članice, kot je država, katere**

socialna zakonodaja se uporablja, čeprav samozaposlena oseba na podlagi plačila tega prispevka ni upravičena do nobene socialne ali druge storitve v breme tiste države.

2. **Člen 52 Pogodbe ES (po spremembi postal člen 43 ES) ne nasprotuje temu, da se prispevek, kot je prispevek za uravnavanje, ki se dolguje v državi članici stalnega prebivališča in pri izračunu katerega se upoštevajo dohodki, prejeti v drugi državi članici, naloži samozaposlenim osebam, ki opravljajo poklicne dejavnosti v teh dveh državah članicah.**

Podpisi